

Dünyada İşçi Sınıfından ve Mücadelelerden Kesitler

İSİG Kolektifi tarafından hazırlanmıştır.

Covid-19 pandemisi küresel kapitalizmin temel dinamiklerini ve işleyişini de etkiledi. Uluslararası ölçekte tedarik zincirlerinin, mal ve hizmet sevkiyatının bozulmasına finans piyasalarındaki kriz de eşlik etti. Kırılganlığa açık ulusal ve uluslararası ekonomilerin içinde bulunduğu durumu ifade etmek için "resesyon" ve "depresyon" kavramları kullanıldı. IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar ABD, AB ve Asya ekonomileri için büyüme tahminlerini aşağı çekti.

Patronlar hem devlet teşvikleri ve kurtarma paketleri aracılığıyla hem de kendi imkanları dahilinde üretim ve rekabet gücünü geri kazanmaya dönük çeşitli adımlar attılar. Kargo, lojistik, ulaştırma, kimya, sağlık, teknoloji, metal gibi işkollarında başvurdukları ilk yöntem işçilerin üzerindeki üretim baskısının artırılması oldu. Çalışma sürelerinin uzatılması, özel izinlerle tatil veya karantina günlerinde işyerlerinin açılması, işçilerin angaryaya zorlanması ve işten çıkarmalar küresel çapta yaygınlaştı.

Pandemi nedeniyle kapanan işletmelerle birlikte işsizlik yıkıcı boyutlara ulaştı. ILO'nun bir raporunda pandemi koşullarında dünya genelinde iş saatlerinde yüzde 10,5 daralma yaşanacağı, bunun da 305 milyon tam zamanlı çalışanın işsiz kalmasına denk düşeceği belirtildi. 1,6 milyar işçinin geçim kaynaklarının ortadan kalkması tehlikesiyle karşı karşıya olduğu anlamına geldiği ve yine ILO verilerine göre, dünya nüfusunun yüzde 55'i, yani yaklaşık 4 milyar insanın sosyal sigorta veya sosyal yardım kapsamında bulunmadığı kaydedildi. İşsizlerin yalnız yüzde 20'si işsizlik yardımlarından yararlanabiliyor.

Covid-19 krizi, ekonomik faaliyet ve çalışma süresinde daha önce görülmemiş bir düşmeye neden oldu. Küresel çalışma süresi, 2020'nin ilk çeyreğinde 2019'un son çeyreğine kıyasla tahmini yüzde 4,5 düşüş gösterdiği, haftada 48 saatlik çalışma süresi varsayımıyla, yaklaşık 130 milyon tam süreli iş kaybına eş değer bir durumun oluştuğu ILO'nun başka bir raporunda yer aldı. Küresel çalışma süresinin ikinci çeyrekte 305 milyon tam süreli işe eşdeğer olarak yüzde 10,5 daha düşük olması bekleniyor.

Öte yandan çeşitli uluslararası araştırmalarda bölgesel çatışmalar, iklim değişikliği ve pandemi nedeniyle 2021

sonuna kadar 150 milyon insanın "aşırı yoksulluğa" düşebileceği, günde 1,90 doların altında yaşayan nüfusun 2020 sonunda yüzde 9,1'den yüzde 9,4'e çıkacağı tahmin edildi. Oxfam'ın raporuna göre yoksulluğun ve eşitsizliğin daha da derinleştiği pandemi döneminde dünyada günde 12 bin kişi açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

İşçi sınıfı açlık ile hastalık arasında bir tercihe zorlanırken salgının sekiz ayını kapsayan 18 Mart-24 Kasım tarihleri arasında patronların serveti yüzde 34 arttı. Kargo, ulaşım, teknoloji alanlarında faaliyet gösteren tekellerin sahibi ABD'li milyarderlerin toplam servetleri 1 trilyon dolar artarak 4 trilyon dolara ulaştı.

Virüs, işçi sınıfı hastalığı olarak kalıcılaştırırken ve yayılırken, patron sınıfı pandemi krizini kurlsız esnek çalıştırmayı, sendikasızlaştırmayı, ücret kesintilerini, sömürünün yoğunlaştırılması için fırsat olarak görmektedir. Sömürü ve sınıfsal eşitsizlik, kapitalist üretimin egemen olduğu tüm coğrafyaların kendine özgü hukuksal, siyasal ve toplumsal yapısına göre karakterize olmaktadır. Buna karşı her ülkenin özgün koşullarına göre sınıf mücadelesi de sürmektedir. Başta Covid-19 pandemisi olmak üzere, ücretler, çalışma koşulları, anayasal haklar için çok sayıda işçi eylemi, grev, iş bırakma, sokak gösterisi gerçekleşmiştir. 2020 yılında öne çıkanları derlersek:

• Hindistan'da insanlık tarihinin en büyük grevi gerçekleşti. İktidardaki Modi hükümetinin gerekli önlemleri almaması ve koronavirüs salgınının işçi ve emekçi kesimler arasında büyük yıkım ve ölüme neden olduğu 1,3 milyar nüfus-

lu Hindistan'da yaklaşık 250 milyon işçi ve emekçi greve çıktı. Hizmet sektörü ve sanayi çalışanlarının talepleri arasında, asgari ücretlere zam, sözleşmeli çalışmada yapılandırma, temel ürünlerin satış fiyatında indirim ve özelleştirmelerin sonlandırılması bulunuyor. Grevde çiftçiler de yer alıyor. Daha önce Madya Pradeş eyaletinde Covid-19 ile mücadele kapsamında üç ay önce istihdam edilen 6213 sağlık çalışanının yarısının işine 30 Kasım'da son verilmesi nedeniyle eylem yapan sağlık çalışanlarına polis saldırdı. Delhi'nin önde gelen sağlık kurumlarından biri olan Tüm Hindistan Tıp Bilimleri Enstitüsü'nde çalışan yaklaşık 5 bin hemşire, sendika ile hastane yönetimi arasındaki görüşmelerde anlaşma sağlanamaması üzerine grev başlattı.

• ABD, ülke genelinde karantina prosedürlerini uygularken Kuzey Meksika'da federal emirlere aykırı şekilde Amerika'lulara ait fabrikalarının çoğu üretime devam etti. Fabrikalarda çok sayıda Covid-19 kaynaklı ölüm haberi geldi. Ülke genelinde ise enfeksiyon riski devam ediyor. Bazı araştırmalara göre sağlık, lojistik, kargo, ulaştırma, market, hizmet sektöründeki işçilerde vaka hızı geometrik arttı. Bu duruma karşı ülke genelinde pek çok işyerinde fiili grevler gerçekleştirildi. Çalışmaktan kaçınma hakkını kullanarak, düşük ücretler, sağlıksız çalışma koşulları, sendikal haklara saldırı gibi nedenlerle 1.100 fiili grev gerçekleştirildi. Koronavirüs aşılmasının başladığı ülkede, Stanford Üniversitesi Hastanesi'nde aşılamada önceliğin kıdemli hekimlere ve üst düzey yöneticilere verilmesi, Covid-19 servisle-

rinde çalışan ve aşılınmayan asistan hekimler tarafından protesto edildi.

• Sri Lanka'da Victoria's Secret, Calvin Klein, GAP gibi şirketlere tedarikçilik yapan bir fabrikada işçiler pandemi döneminde kendilerine insanlık dışı davranıldığı anlattı. Tek bir fabrikada testlerde pozitif vaka sayısı binleri bulduğu bilgisi basına yansıdı. ABD'li ve Avrupalı tekstil moda şirketlerinin pandemi döneminde tedarikçilere ödemelerini yapmaması, siparişlerin iptali üzerine Bangladeş'te 1 milyondan fazla hazır giyim işçisi işten çıkarıldı ve kalanların çoğu maaşlarını da alamadı. El Salvador'da da Pierre Cardin için üretim yapan ve pandemi kaynaklı ekonomik koşullar nedeniyle 8 Temmuz'ta kapatılan bir fabrikaya maaş, tazminat gibi hakları ödenmeyen 113 kadın işçi tarafından el koyuldu.

• Avrupa'da koronavirüs salgınının en fazla etkilediği ve nüfusa oranla en fazla ölümün yaşandığı ülkelerin başında gelen Belçika Brüksel'de 4 bini aşkın sağlık çalışanı hükümeti protesto etti. Atina'da pandemi sürecinde daha fazla ekipman ve iş güvenliği talep eden hemşireler eylem düzenledi.

• Dünyanın en büyük tahıl ihracatçılarından olan Arjantin'de limanlarda çalışan tahıl denetçileri ve yağlı tohum işçileri ücret artışı için greve çıktı. Grev süresince 140'tan fazla geminin yüklemesi gerçekleştirilmedi.

• İran'da fabrikaların özelleştirilmesinin iptali talebiyle Haziran ayından beri grevde olan Haft Tappeh şekerkamışı fabrikasındaki 5 bin işçiye destek olmak amacıyla sendikalar tarafından Tahran'da Adalet Bakanlığı önünde bir basın açıklaması gerçekleştirildi.

• Hindistan'ın Kolar kentinde Apple, Microsoft ve Lenovo için üretim yapan Tayvanlı Wistron şirketi işçileri, ücretlerinin aylardır ödenmemesine tepki göstererek şirket ofisini bastı. Çin'in Şangay kentinde dünyanın ikinci büyük iPhone üreticisi olan Pegatron şirketinde ödenmeyen maaşları nedeniyle protesto gerçekleştirildi.

• İtalya'da pandemi önlemlerini yetersiz bulan Fiat işçileri grev başlattı. Yaklaşık 5 bin kişinin çalıştığı fabrikada işçiler üretimi durdurdu. Grev kısa sürede bütün fabrikaya yayıldı. Roma'da hükümetin oluşturduğu ve "adaletsiz" olarak tanımlanan 2021 yılı bütçesine karşı muhalefet ve sendikalar tarafından sokak protestoları gerçekleştirildi.

• Polonya'da Amazon'un Wrocław'da bulunan lojistik merkezinde diğer Avrupa ülkelerindeki merkezlerin yarı oranında Noel ikramiyesi alacak olan işçiler tarafından bu

duruma karşı eylem yapılarak kamyonların çıkışı engellendi. Almanya'da da Amazon'un yedi deposunda işçiler greve gitti. Bangladeş'in başkenti Dakka'da da Amazon tedarikçilerinde çalışan tekstil işçileri tedarikçi bir firmanın önünde daha adil ücret talebi ve sendikal örgütlenme hakkı için protesto gerçekleştirdiler.

• Endonezya'da Sulawesi bölgesindeki madende Virtue Dragon Nikel Sanayi isimli Çin madencilik şirketi için çalışan işçiler, daha iyi çalışma koşulları ve daha iyi ücret talebiyle protesto gösterileri düzenledi. Çok sayıda işçinin katıldığı protestolarda şirkete ait iş makineleri ve otobüsleri yakıldı.

• Süleymaniye'de 120 günden bu yana yüzde 18 kesintili tek bir maaş alabilen memurlar bu durumu protesto ettiler. Göstericilerin Sara Meydanı'na ulaşmasını engellemeye çalışan Kürdistan Bölgesel Yönetimi polisleri memurlara gaz bombasıyla saldırdı.

• Güney Afrika'nın eThekweni metropolitan alanındaki en büyük şehir olan Durban'da katı atık işçileri greve çıktı. Greve çıkan işçiler birçok yolu belediyeye ait çöp kamyonlarını kullanarak trafiğe kapattı.

• Paris yakınlarındaki Flins tesisinde montaj bölümünün 2024'te tamamen kapatılması ve işten çıkarmalara karşı işçiler greve çıktılar. Fransada işten çıkarmalara ve krizin faturasının işçilere ödetilmek istenmesine karşı Airbus ve Hutchinson gibi şirketlerde de eylemler gerçekleştirildi.

• Tunus'ta sağlık çalışanları, taleplerinin karşılanacağı, sağlık sektöründe özel bir kanun çıkarılması için genel greve çıktı. Sağlık Bakanlığı binası önünde toplanan sağlık emekçileri, sağlık personeli ile hasta ilişkilerini düzenleyen, yıllık iyileştirmelerin uygulamaya konulmasını öngören ve diğer bazı hakların verilmesini sağlayacak sağlık sektörüne özel bir yasanın çıkarılmasını istedi.

• Kanada'nın en büyük ikinci limanı olan Montreal limanında Kanada Kamu Çalışanları Birliği ile Denizcilik İşveren Birliği arasında süren toplu sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Süresiz grev kararının alınması ile birlikte 1.100 işçinin katıldığı grev gerçekleşti.

• Endonezya'nın başkenti Cakarta'daki PT Jakarta Central Asia Steel metal fabrikasında çalışan yüzlerce işçi, tek taraflı olarak uygulanan ücret kesintisine karşı greve çıktı. Pandemi nedeniyle siparişlerdeki düşüş gerekçesiyle ücretler düşürülürken üretimin artırıldığı belirtildi.

• İspanya'nın başkenti Madrid'de yeni eğitim yılı öncesinde öğretmenlerin bağlı bulunduğu 4 büyük sendika greve çıktı. Öğretmenler okullarda yeterli önlem alınmadığına ve yeni eğitim öğretim yılının başlamasına ilişkin "ciddi bir eylem planı" olmadığına dikkat çekti.

• Kolombiyada çok sayıda sendikanın çağrısı üzerine sağcı Devlet Başkanı Iván Duque yönetimine karşı ülke çapında genel grev ve protesto eylemleri gerçekleştirildi.

• Güney Fransadaki Covid-19 testlerinin yapıldığı yaklaşık 20 laboratuvarında çalışanlar, kötü çalışma koşulları nedeniyle dün greve çıktı. Bir sendika temsilcisi, aşırı yoğun çalışıldığını, üstelik işçilerin risk altında olduklarını belirtti. İşçiler, çalışanlardan bazılarına 250 euroluk ikramiye verildiğini, ancak bu miktarın, artan iş yüküyle birlikte ağırlaşan çalışma koşulları karşısında çok yetersiz kaldığını, tüm çalışanlara bin euroluk primin yanı sıra daha iyi ücretler verilmesini istediklerini söylüyorlar.